

Terug naar de hemel

Colofon

ISBN: 978 94 6365 106 6

1e druk 2018

© 2018, Richard Verbrugge

Exemplaren zijn te bestellen via de boekhandel
of rechtstreeks bij de uitgeverij:

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

www.elikser.nl

Vormgeving binnenwerk en omslag: Evelien Veenstra

Van dezelfde auteur:

Nederlands Pompeï

Octagon

Anaxia

Hotel Golden Morticum

Theatertrip (bundel korte verhalen)

Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Terug naar de hemel

Richard Verbrugge

Voor Adriana

De dood is een probleem van de levenden.

Norbert Elias

Hoofdstuk 1

Michelle Valkenburg had niet verwacht dat haar leven nog een keer op z'n kop zou worden gezet. Ze trok de achterdeur achter zich dicht en hoorde het geluid van de deurbel. Snel zette ze haar handtas op tafel en liep naar de hal. Ze had geen zin in bezoek. Dit was haar half uurtje. Het enige moment van de dag dat ze niet met haar werk, het huishouden of haar zoon bezig was. Ze hing haar jas aan de kapstok. De bel ging opnieuw. Ze viste de sleutels uit haar jaszak en draaide de voordeur van het slot. Op het moment dat ze deur opende, wist ze nog niet dat er een leven was vóór de deurbel en een leven erna. Voor de deur stond de postbode. In zijn hand hield hij een bruine envelop die door de brievenbus paste.

‘Mevrouw Valkenburg?’

‘Ja.’

‘Ik heb hier een aangetekend stuk voor uw man. Wilt u ervoor tekenen?’

De postbode hield een klein apparaat op.

‘Gaat het wel, mevrouw?’

‘Mijn man is vorig jaar geleden overleden’, stamelde ze.

Michelle vermeid de blik van de postbode en keek naar de envelop. In de rechterbovenhoek zaten vier kleurige postzegels met bloemmotieven. ‘Waar komt die envelop vandaan?’, vroeg ze.

De postbode keek op het apparaat waar zij een handtekening moest zetten. ‘Van de Nederlandse ambassade in Caracas, Venezuela.’

‘Venezuela?’

Waarom zou er nu nog post voor Tom komen? Uit Venezuela nota bene. Ze kon zich er niets bij voorstellen.

‘Wilt u tekenen of moet het retour afzender?’, vroeg de postbode. Hij hield haar een dun stiftje voor.

Ze pakte het stiftje aan en zette haar paraaf op het scherm van het apparaatje. Ze drukte niet goed waardoor nog niet eens de helft doorkwam. De postbode vond het prima. Hij bedankte haar, overhandigde de envelop, wenste haar een prettige dag en keerde terug naar zijn busje. Michelle deed de deur dicht, liep naar de woonkamer en staarde naar de adresgegevens. Het stond er echt:

*Dhr. T. Valkenburg
Achilleslaan 152
1185 XB Amsterdam
Holanda*

Ze nam de envelop mee naar de keuken, legde hem op het aanrecht en deed water in de waterkoker voor een kopje thee. Ze pakte een mok en deed er een zakje thee in. Terwijl ze wachtte tot het water kookte, viel haar blik op de naam van haar overleden echtgenoot. Ze haalde diep adem, scheurde de envelop open en haalde er een brief uit. Het dikke papier had een watermerk. Tom zou dat mooi hebben gevonden. Ze vouwde de brief open. Het logo van het koninkrijk der Nederlanden prijkte bovenaan het papier. Linksboven stond het adres dat ook op de envelop stond. De brief was gelukkig in het Nederlands. Ze las de brief snel door. Het paspoort van haar man was door de Venezolaanse politie aangetroffen bij een inval bij een lokale crimineel. De politie was er niet in geslaagd de eigenaar te traceren en had het paspoort bij de ambassade afgegeven. Personeel van de ambassade had geprobeerd contact te leggen maar was er ook niet in geslaagd om Tom te traceren. Aangezien het paspoort nog geruime tijd

geldig was, had men besloten het document aangetekend naar het huisadres in Nederland te sturen. Michelle moest zich aan het aanrecht vasthouden om niet te vallen. Ze begreep er niets van. Dit moest een vergissing zijn. Hoe was het paspoort van Tom in hemelsnaam in Caracas beland? Was hij ooit bestolen? Ze kon zich geen diefstal herinneren. Er was niet ingebroken. Waarom had Tom haar niet verteld dat hij zijn paspoort kwijt was? En waarom was haar paspoort of dat van Michael dan niet gestolen? Ze las de brief nog een keer. Ze hadden hem niet in Venezuela kunnen bereiken. Wat was dat voor onzin? Tom was nog nooit in Venezuela geweest. Nee, dat was niet waar. Ze herinnerde zich een vakantie op Isla Margarita, dat prachtige eiland voor de kust van Zuid-Amerika. Wanneer waren ze daar geweest? In 1999? Nee, in 1998. Lang voordat Venezuela ten onder ging aan criminaliteit en drugs en voordat Chavez de toeristische trekpleister de nek had omgedraaid. Ze herinnerde zich het eiland, de fraaie stranden, hun eerste duiklessen, de etentjes met uitzicht over zee, een vrijpartij op het strand en de dag dat ze met een catamaran waren gaan zeilen en roodverbrand als kreeften terugkwamen. Ze hadden die nacht geen oog dicht gedaan. Wat waren ze die vakantie gelukkig geweest. Er kon geen verband zijn met die vakantie. Ze pakte de envelop en hield die op z'n kop. Een paspoort viel op het granieten werkblad. Haar adem stokte. Met trillende handen pakte ze het paspoort en sloeg het open. Het was het paspoort van Tom. Het gezicht van haar echtgenoot staarde haar aan. Ze kon het niet geloven. Tom was verongelukt in Nederland. Al zijn bezittingen waren thuis of in zijn auto. Er was niets weg. Ze begreep er niets van. Haar blik viel op de datum van uitgifte, drie jaar geleden. In Amsterdam. Het stond er echt. Het paspoort zag er echt uit. Onwillekeurig bladerde ze door het paspoort en zag stempels en stickers van de douanecontrole in Turkije, de

eerste vliegvakantie waarop Michael met hen was meegereisd. Er was een stempel van Egypte, hun laatste vakantie voor het fatale ongeluk. Ze bladerde verder en zag tot haar verbazing meer stempels: Mexico, Costa Rica, Panama, Colombia, Brazilië, Argentinië en als laatste Venezuela. Ze draaide het paspoort en probeerde de datum te lezen. De stempel was nog geen vijf maanden geleden gezet. Hoe was dit mogelijk? Ze wreef met haar vrije hand over haar gezicht en probeerde na te denken. Dat lukte niet. Gedachten tuimelden over elkaar heen, alle logica leek in een zwart gat verdwenen. Ze had een zware periode achter de rug waarin ze als weduwe haar leven opnieuw moest oppakken en tegelijk alleen voor haar autistische zoon moest zorgen. Tom had haar alles nagelaten: het huis, zijn banktegoed, de auto, al zijn spullen. Dankzij de levensverzekeringssuitkering had ze een deel van de hypotheek kunnen aflossen en had ze niet hoeven verhuizen. Hij was uit haar leven weggerukt en net nu ze haar leven weer een beetje op orde had, werd ze weer geconfronteerd met haar verlies. Had iemand Toms paspoort gebruikt om door Latijns Amerika te reizen? Ze keek nog een keer naar de pagina met persoonsgegevens. Ze was geen expert, maar zover ze kon beoordelen, was er niet mee geknoeid. Een verontrustende gedachte viel haar in. Een gedachte die haar hersens leek te blokkeren, een gedachte die ze onmogelijk kon accepteren. Sinds kort had ze eindelijk weer rust in haar hoofd. Dat vervloekte paspoort had de deur van het verleden op een kier gezet en de herinneringen glipten ongewild weer naar binnen. Ze dacht terug aan de dagen na het ongeluk. Duikers hadden drie dagen lang op de bodem van het IJsselmeer gezocht naar Toms lichaam. Behalve zijn windjack met zijn portefeuille en telefoon en een schoen hadden ze niets gevonden. Het idee was te absurd voor woorden, maar drong zich toch aan haar op. Leefde Tom nog?

De deurbel doorbrak de stilte.

Michelle schrok en keek naar de klok aan de muur. Half vijf. Michael. Ze haastte zich naar de voordeur en deed hem open. Voor de deur stond haar negenjarige zoon en diens vaste chauffeur. De gepensioneerde Peter reed vier keer per week met Michael naar de speciale dagopvang waar haar zoontje stapje voor stapje zelfredzaamheid werd geleerd.

‘Hallo mama’, zei Michael voordat hij binnenstapte.

Michelle nam zijn rugtas over van de chauffeur en wenste hem een prettige dag. Ze keek hoe Michael rustig zijn schoenen uittrok, zijn jas aan de kapstok hing en gaf hem daarna een knuffel. Dat welkomstritueel was belangrijk voor hem en vandaag ook voor haar.

Hoofdstuk 2

Structuur heeft zo zijn voordelen. Tom was een man van orde en regelmaat, iemand die altijd zorgde voor overzicht en zijn zaakjes overzichtelijk rangschikte. Zijn hele leven was gestructureerd, van zijn financiële administratie tot en met de dagindeling op vakanties. Een kwartier nadat ze Michael naar bed had gebracht, had ze alle ordners, dozen en oude agenda's verzameld. Links op tafel lag de gemeenschappelijke laptop, rechts de administratie inclusief alle belastingaangiften van de laatste vijf jaar en voor haar lag alle andere documentatie. Zijn telefoon had ze niet meer, weggegooid in een recyclebak bij de Mediamarkt. De iPhone was na een verblijf van twee dagen op de bodem van het IJsselmeer waardeloos geworden. Het water had alles aangetast en de inhoud onleesbaar gemaakt. Hopelijk stond op de laptop nog een back-up. Ze had in de voorbije veertien maanden niets van de laptop verwijderd. Waarom wist ze eigenlijk niet. Toms kleren had ze aan een goed doel geschonken, zijn motor verkocht en de rest in dozen bewaard. Tegen beter weten in hoopte ze diep van binnen dat Michael op een dag zo ver zou zijn dat hij interesse zou tonen voor de man die zijn vader was geweest. Michelle wist niet waar ze moest beginnen of waar ze naar moest zoeken. Ze keek naar de stapels voor haar en herinnerde zich een wijze les uit een detective-serie: begin altijd met wat je al weet. Ze pakte het paspoort, een leeg vel papier en een pen. Van elk stempel noteerde ze datum, stad en land zodat ze een overzicht kreeg van de route die was afgelegd. Nadat ze alle steden, landen en data had opgeschreven, nummerde ze de locaties. De eerste bestemming was Mexico-stad, nog geen week na het ongeluk. Er was geen stempel van de vertreklocatie. Michelle keek naar de route die

door Latijns Amerika was afgelegd. Tom plande altijd nauwkeurig. Een dergelijke reis betekende reserveringen, aanbetalingen, afschrijvingen, een papieren spoor of toch minimaal een digitaal spoor. Ze klapte de laptop open, startte internet op en logde in op internetbankieren. Ze zag de mutaties van de afgelopen week, zocht en vond een knop voor het downloaden van af- en bijschrijvingen. Ze koos voor de maximale termijn van achttien maanden, wist niet wat werd bedoeld met MT940 en CAMT053 en klikte op de return-knop. Een paar seconden later opende een Pdf-bestand met een lijst van alle bij- en afschrijvingen van de laatste anderhalf jaar. Ze scrolde naar beneden en begon met de oudste mutaties, vier maanden voor het ongeluk. Ze nam de lijst helemaal door om er zeker van te zijn dat ze niets miste. Na de tweede keer wist ze het zeker. Er was niets. Geen overboekingen naar reisbureaus, buitenlandse hotels of luchtvaartmaatschappijen. Er waren geen afwijkingen van hun normale inkomsten- en uitgavenpatroon. Op de 25^e van elke maand kwamen hun salarissen binnen en daarna volgde een rits incasso's voor de hypotheek, zorgverzekering, elektra, internet- en TV-abonnement en verzekeringen. Er waren afschrijvingen voor kleding, boodschappen, benzine en andere gewone zaken. Er waren geen overboekingen van grote bedragen anders dan naar de gemeenschappelijke spaarrekening of naar de bank voor een extra aflossing op de hypotheek. Moest ze verder terug? Banken bewaarden de betaalgegevens minimaal zeven jaar, wist ze van haar werk op het notariskantoor. Ze dacht even na en sloot toen het programma af zonder het bestand op te slaan. In de afschriften van de bank was niets te vinden. Michelle liep naar de keuken, zette een kop onder de automaat en koos voor een dubbele espresso. Met een dampende mok liep ze terug naar de tafel, haalde de afdrukken van de belastingaangiften van de laatste vier jaar uit de ordner en

legde ze naast elkaar. Hun inkomsten waren redelijk stabiel. Waar haar inkomen twee keer licht was gestegen als gevolg van een kleine inflatiecorrectie, was dat van Tom gedaald. Tom had een paar jaar geleden ingestemd met een salarisverlaging om personeel tijdens de crisisjaren van de bouw in dienst te houden. Dat loyale gebaar was niet gecompenseerd. Terwijl ze de aangiften van de laatste jaren vergeleek, besepte ze dat hun financiële positie niet of nauwelijks was veranderd. De aandelenportefeuille schommelde altijd rond de 25K, de spaarrekening rond de 10K en de enige post die structureel steeg, was het saldo op Michaels spaarrekening. Elke maand legden ze consequent een vast bedrag opzij voor hun zoon. Die traditie had ze na Toms dood voortgezet. De hypotheekschuld was elk jaar gedaald, tijdens zijn leven had Tom bijna veertig procent afgelost. Ze herinnerde zich hun discussies over het aflossen. Zij wilde het geld beschikbaar houden, Tom wilde voor zijn zestigste schuldenvrij zijn om eerder te kunnen stoppen met werken. Michelle sloot haar ogen en nam een slok koffie. Tom was in de jaren voor hij verongelukte vaak bezig geweest met later. Ze herinnerde zich niet wanneer Toms obsessie met later was begonnen. Zij vond dat later na je veertigste begon, maar Tom dacht daar anders over. Op het moment dat ze Tom leerde kennen, was hij altijd met de toekomst bezig, maar destijds was zijn horizon hooguit een half jaar tot hun eerstvolgende vakantie. Verre reizen, daar leefden ze voor. Ervaringen opdoen op exotische plaatsen. Leven is het verzamelen van toekomstige herinneringen, was hun motto. Ze wist niet meer waar ze dat hadden opgepikt, maar het had iets poëtisch en bevatte een kern van waarheid. Ze was nu 44 en veel van de mooiste en dierbaarste herinneringen hadden te maken met de reizen die ze samen hadden gemaakt. Reizen was hun gemeenschappelijke passie geweest. Het onderwerp waarover ze tijdens een

cursus over persoonlijke effectiviteit in Noordwijk aan de praat waren geraakt.

‘Is deze kruk vrij?’

Ze keek op, herkende het gezicht van de man van de cursusgroep en knikte. Hij ging zitten en wierp een blik op de cursusleider die in de avonduren bijkluste als barman en druk in gesprek was met een groepje cursisten aan het eind van de bar. Michelle had verwacht dat hij haar iets te drinken zou aanbieden, maar dat deed hij niet.

‘Veel zand in de lucht’, zei hij.

Ze keek door het raam naar de rode lucht boven de Noordzee. Nog een half uurtje en dan zou de zon achter de horizon verdwijnen.

‘Warm weer en een oostenwind leveren prachtige plaatjes op’, antwoordde ze.

‘Ik heb eens een mooie foto gemaakt van het Colosseum tegen een rode hemel.’

Ze keek even opzij en glimlachte: ‘Dat moet El Djem zijn geweest want in Rome ligt niet zo veel zand.’

Hij glimlachte terug: ‘Prachtige plek.’

‘Wanneer ben je er geweest?’

‘Twee jaar geleden. Tijdens een trip van Casablanca naar Caïro. Hoogtepunten van de Noord-Afrikaanse cultuur volgens het affiche van de reis.’

‘Een georganiseerde reis met een touringcar?’

Ze sprak het uit alsof het een vies woord was.

Hij schudde zijn hoofd. ‘Een jeeptour. Achterin hadden we tenten en kookspullen. Het was wel georganiseerd want in bepaalde landen wilde je niet in verkeerde gebieden komen. Het FIS was toen heel actief in Algerije. De chauffeur en de reisleader kookten elke dag behalve op dagen dat we in grote steden

waren. Op die dagen sliepen we ook in hotels. Dat leek ons wel zo veilig.'

'Dat moet een mooie reis geweest zijn. Casablanca, Algiers, het Bardomuseum, Alexandrië.'

Hij knikte. 'Toch viel alles in het niet vergeleken met de sterrenhemel tijdens onze nachten in de woestijn. Het aantal sterren dat je daar 's nachts met het blote oog kunt zien, is onvoorstelbaar.'

'Hoe voelde je je op die momenten?'

Hij dacht even na voor hij antwoord gaf. 'Het was zo overweldigend. Ik weet niet precies hoe ik mijn gevoel moet omschrijven. Ik was gefascineerd en voelde me bevoorrecht. Het was betoverend. Ik kon er urenlang naar kijken zonder me een seconde te vervelen. Het heelal is zo uitgestrekt dat je jezelf op een dergelijk moment heel klein voelt. Het is eigenlijk niet te bevatten dat het licht van sommige sterren al miljoenen jaren onderweg is en je daar dan een glimp van ziet.'

Ze glimlachte: 'Ik weet het.'

'Heb je het zelf ook ervaren?'

'Bijna. Tijdens een vakantie in Kenia was een sterrenregen aangekondigd. Tal van meteorieten zouden in de dampkring verbranden en een spectaculair beeld opleveren, maar helaas was het die dag bewolkt waardoor het spektakel nauwelijks te zien was. Slechts een paar seconden konden we zien wat er boven ons gebeurde.'

'En?'

'Alsof God een pak sterrenstof over de hemel leegschudde. Het was indrukwekkend. Onvergetelijk. Warme avond, ligstoel, ver van alle drukte, een lekker glas wijn en dan zo'n schouwspel. Veel beter wordt het niet.'

Ze keek naar haar lege glas.

'Is dat een hint?'

‘Wat denk je zelf, Tom? Tom was het toch?’

Hij lachte en wenkte de barman.

Correspondentie, bedacht Michelle. Er was geen financieel spoor, maar een reis door diverse landen betekende plannen, reserveringen, bevestigingen enzovoorts. Ze trok de laptop naar zich toe en startte het apparaat. Tom had een e-mailaccount bij dezelfde provider als zij. Ze surfte naar het inlogscherm, tikte zijn e-mailadres in en begon na te denken over het wachtwoord. De mogelijkheden waren eindeloos. Ze had gelezen dat hackers in een mum van tijd wachtwoorden wisten te kraken. Die lui konden er miljoenen per seconde proberen. Michelle wist niet hoe ze dat moest doen en ze kende ook niemand die dat kon. Ze had vijf mogelijkheden en daarna zou het account worden geblokkeerd. Ze koos voor de optie “wachtwoord vergeten”. Prompt kreeg ze een vraag op het scherm: “Wat is de meisjesnaam van uw moeder?” Dat antwoord kende ze. Snel tikte ze de achternaam van haar schoonmoeder en drukte op Enter. Een tweede vraag verscheen op het scherm: “Wanneer won hij zijn laatste race?” Michelle wist direct wie met hem werd bedoeld: Michael Schumacher. Tom was een groot fan van de Duitse coureur geweest. Hij had erop gestaan dat ze hun zoontje naar hem vernoemden. Het antwoord wist ze niet, maar dat kon ze wel op internet vinden. Een minuut later tikte ze de datum in cijfers in. Het scherm werd zwart, maar daarna verscheen een nieuw scherm van de provider. “Uw wachtwoord is gewijzigd in Welkom02.” Na het inloggen moest ze direct een nieuw wachtwoord instellen. Ze koos voor “Michelle44”. Het systeem accepteerde haar wachtwoord niet, het leek te veel op een eerder gebruikt wachtwoord. Ze glimlachte even. Haar blik viel op het paspoort. Ze tikte “paspoort1”. De inbox vulde het scherm. Er waren honderden on-

gelezen e-mails, de recentste van vandaag. Volgens de teller waren er 481 nieuwe berichten. De recentste berichten waren allemaal spam, aanbiedingen voor horloges, allerlei apparatuur en viagra-pillen. Tom was niet de beste minnaar geweest die een vrouw zich kon wensen, maar erectieproblemen had hij niet gehad. Een fan van horloges was hij al helemaal niet. Hij zei altijd dat hij er maar één tegelijk kon dragen en had geen behoefte aan overbodige luxe. Verderop vond ze mails van Amazon met informatie over nieuw uitgebrachte jazzalbums. Tom was van de oude stempel en kocht elke maand een of twee jazzalbums op vinyl. Om de artiest te steunen, zei hij altijd. Tom verfoeide downloads en was wars van streamingdiensten. Ze scrolde door de ongelezen e-mails op zoek naar berichten die geen producten aanprezen. Er waren nieuwsbrieven en actiemails van het Wereld Natuur Fonds en Artsen Zonder Grenzen. Er waren mails van de energiemaatschappij met het verzoek om de meterstanden door te geven, mails met dubieuze links en bijlagen die vermoedelijk malware bevatten, maar geen enkele e-mail die een aanknopingspunt bood. Ze scrolde naar beneden tot ze bij de datum van het ongeluk kwam. Op die dag had hij een bericht gehad van zijn beste vriend Marco. Ze klikte het bericht open en zag drie regels tekst. Het was een tip om een documentaire te bekijken met een link naar imdb. Ze klikte de mail weer dicht en staaarde naar de inbox. Ze wist niet waarnaar ze moest zoeken. In een opwelling sorteerde ze de mails op afzender en begon alle reclame en andere onzin weg te gooien. Nadat ze dat had gedaan, las ze alle overgebleven mails door. Enkele berichten gingen over de motortrips die Tom met vrienden naar Duitsland maakte, er waren mails met humoristische filmpjes, mails van zijn collega's bij Pantheon over een bedrijfsborrel en een inzamelingsactie voor een collega die moeder was geworden. Ze wilde uitloggen,